

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

An Ardteistiméireacht 2023

**Aistriúchán
Ar Scéim Mharcála**

An Pholaitíocht agus an tSochaí

Gnáthleibhéal

Nóta do mhúinteoirí agus do scoláirí faoi úsáid na scéimeanna marcála foilsithe

Níl na scéimeanna marcála a fhoilsíonn Coimisiún na Scrúduithe Stáit ceaptha lena n-úsáid mar cháipéisí astu féin. Is áis riachtanach iad ag scrúdaitheoirí a théann faoi oiliúint i léirléamh agus i gcur i bhfeidhm ceart na scéime. Mar chuid den oiliúint sin, as measc rudaí eile, déantar samplaí d'obair na scoláirí a mharcáil agus déantar plé ar na marcanna a bhronntar, mar mhaithe le cur i bhfeidhm ceart na scéime a shoiléiriú. Déanann Scrúdaitheoirí Comhairleacha monatóireacht ar obair na scrúdaitheoirí ina dhiaidh sin le cinntiú go gcuirtear an scéim mharcála i bhfeidhm go comhleanúnach agus go beacht. Bíonn an Príomhscrúdaitheoir i bhfeighil an phróisis agus is gnách go mbíonn Príomhscrúdaitheoir Comhairleach ag cuidiú leis. Is é an Príomhscrúdaitheoir an t-údarás deiridh i dtaca le cé acu a cuireadh an scéim mharcála i bhfeidhm i gceart ar aon phíosa d'obair iarrthóra nó nár cuireadh.

Is cáipéisí oibre na scéimeanna marcála. Cé go n-ullmhaítear dréachtscéim mharcála roimh an scrúdú, ní chuirtear bailchríoch uirthi go dtí go gcuireann scrúdaitheoirí i bhfeidhm ar obair iarrthóirí í agus go dtí go mbailítear agus go meastar an t-aiseolas ó na scrúdaitheoirí uile, i bhfianaise raon iomlán na bhfreagraí a thug na hiarrthóirí, leibhéal foriomlán deacrachta an scrúdaithe agus an ghá le comhleanúnachas caighdeán a choimeád ó bhliain go bliain. Aistriúchán ar an scéim chríochnaithe atá sa cháipéis fhoilsithe seo, mar a cuireadh i bhfeidhm ar obair na n-iarrthóirí uile í.

Is cóir a nótaíl i gcás scéimeanna ina bhfuil freagraí nó réitigh eiseamláireacha nach bhfuil sé i gceist a chur in iúl go bhfuil na freagraí ná na réitigh sin uileghabhálach. D'fhéadfadh sé go bhfuil leaganacha éagsúla nó malartacha ann a bheadh inghlactha freisin. Ní mór do na scrúdaitheoirí tuilleanas gach freagra a mheas agus téann siad i gcomhairle lena Scrúdaitheoirí Comhairleacha nuair a bhíonn amhras orthu.

Scéimeanna Marcála san am atá le teacht

Ní cóir talamh slán a dhéanamh d'aon rud a bhaineann le scéimeanna marcála san am atá le teacht bunaithe ar scéimeanna a bhí ann cheana. Cé go mbíonn na bunphrionsabail mheasúnachta mar an gcéanna, is féidir go mbeadh athrú ar shonraí marcála cineál áirithe ceiste i gcomhthéacs na páirte a bheadh ag an gceist sin sa scrúdú foriomlán bliain áirithe ar bith. Bíonn sé de fhreagracht ar an bPríomhscrúdaitheoir bliain áirithe ar bith a dhéanamh amach cén tslí is fearr a chinnteoidh go measfar obair na n-iarrthóirí go cothrom agus go cruinn, agus go gcoimeádfar caighdeán comhleanúnach measúnachta ó bhliain go bliain. Dá réir sin, d'fhéadfadh gnéithe de struchtúr, de mhionsonraí agus de chur i bhfeidhm na scéime marcála in ábhar áirithe athrú ó bhliain go bliain gan rabhadh.

Agus breithniú á dhéanamh ar an scéim mharcála seo, ba cheart aird a bheith ar an méid seo a leanas:

- Braitheann na mionsonraí a theastaíonn in aon fhreagra ar an gcomhthéacs agus ar an gcaoi a gcuirtear an cheist, agus ar an líon marcanna atá ar fáil don fhreagra ar an scrúdpháipéar.
- Caithfear focail, nathanna cainte nó frásaí a úsáid i gceart i gcomhthéacs agus níor cheart iad a bhréagnú, agus más léir go n-úsáidtear go mícheart iad nó go mbréagnaítear iad, ní féidir na marcanna a thabhairt.
- Mar riail ghinearálta, más ann d'amhras faoi bhailíocht aon fhreagra, ní mór do scrúdaitheoirí dul i gcomhairle lena scrúdaitheoir comhairleach sula mbronntar marcanna.
- Níl na moltaí ná na samplaí srl. a thugtar sa scéim uileghabhálach agus is féidir glacadh le freagraí malartacha bailí eile srl.

An méid a leanas atá i gceist leis an bpróiseas marcála:

- Léitheoireacht agus anailís ar na freagraí go léir
- Leithdháileadh marcanna ar na comhpháirteanna de réir na scéime comhaontaithe.

NÓTAÍ MÍNITHE A ÚSÁIDTEAR DON MHARCÁIL AR LÍNE

CUIREANN IN IÚL AN POINTE INA RAIBH MARCANNNA BRONNTA

NÍL AN t-EOLAS BAILÍ / CUIREANN IN IÚL GO RAIBH AN ROINN SEO FEICTHE AGUS LÉITE AG AN SCRÚDAITHEOIR

SEEN

LEATHANACH FEICTHE AG AN SCRÚDAITHEOIR

ROINN A – 100 MARC

Ceist 1

Tá 20 cheist ann nach mór d'iarrthóirí 10 gcinn acu a fhreagairt

10 x 10 marc

(a) Cén fáth a bhfuil sé tábhachtach vótáil i dtoghchán?

10 marc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Bunchloch dhaonlathais
- Dualgas saoránaigh (freagracht)
- Duine éigin chun ionadaíochta a dhéanamh ar do thuairimí
- Bheith páirteach sa chinnteoireacht a dtéann i bhfeidhm ar do shaol
- Tábhachtach do ghuth a úsáid
- Tá sé mar cheart agat

Míniú an-mhaith	8 - 10M
Míniú maith	4 - 7M
Míniú réasúnta	0 - 3M

(b) Úsáidtear na téarmaí 'clé' agus 'deis' uaireanta chun cur síos a dhéanamh ar pháirtithe polaitíochta, ar pholaiteoirí agus ar pholasaithe. Cad is brí le gach ceann de na téarmaí sin?

5 mharc + 5 mharc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Coincheapa eite chlé agus eite dheas oiriúnacha

Míniú an-mhaith	4 - 5M
Míniú maith	2 - 3M
Míniú réasúnta	0 - 1M

(c) Tabhair cúis amháin a d'fhéadfadh a bheith ag Ard-Choimisinéir na Náisiún Aontaithe le haghaidh Dídeanaithe (UNHCR) leis an íomhá agus an teachtaireacht seo a phostáil ar na meáin shóisialta.

10 marc

Míniú an-mhaith	8 - 10M
Míniú maith	4 - 7M
Míniú réasúnta	0 - 3M

- (d) An gceapann tú go bhfuil an feachtas seo *Tabhair Droim Láimhe* do phlaisteach aonúsáide mar shampla maith de bheart a d'fhéadfadh duine a dhéanamh chun forbairt inbhuanaithe a bhaint amach? Tabhair cúis le do fhreagra.

10 marc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- An chumhacht a mbíonn leis an rogha aonair chun difríocht a dhéanamh
- Roghanna eile inbhuanaithe
- An saol fada de phlaisteach aonúsáide
- D'fhéadfaí an timpeallacht a chur i mbaol m.sh.micreaplaistigh

Míniú an-mhaith	8 - 10M
Míniú maith	4 - 7M
Míniú réasúnta	0 - 3M

- (e) Tabhair breac-chuntas ar dhá bheart a d'fhéadfadh daoine óga a dhéanamh chun athrú a thabhairt isteach ar pholasaí maidir le héide scoile.

5 mharc + 5 mharc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Trí chomhairle na ndaltaí
- Suirbhé ar dhaltaí, tuismitheoirí, foireann
- Feachtas a eagrú
- Ag bualadh le daoine ábhartha m.sh.BOM, Príomhoide

Míniú an-mhaith	4 - 5M
Míniú maith	2 - 3M
Míniú réasúnta	0 - 1M

- (f) Ní mór gach duine atá i láthair sa tír Oíche an Daonáirimh a bheith san áireamh ar fhoirm an daonáirimh. Tabhair cúis amháin leis sin.

10 marc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Uimhir daonra chruinn
- Treochtaí cruinne
- Tacaíocht do phleanáil

Míniú an-mhaith	8 - 10M
Míniú maith	4 - 7M
Míniú réasúnta	0 - 3M

(g) Mínigh an cuspóir atá le reifreann in Éirinn.

10 marc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- An bunreacht a athrú
- Dul i mbun próisis dhaonlathaigh
- Deis a chur ar fáil don toghthóirí a dtuairim a chur in iúl

Míniú an-mhaith	8 - 10M
Míniú maith	4 - 7M
Míniú réasúnta	0 - 3M

(h) Grafaic Eolais POS (CSO i mBéarla)

10 marc

- (i) An mbeifeá féin i measc an 68% sin de na daoine a dúirt go bhfuil imní orthu faoi athrú aeráide?**

Tabhair cúis le do fhreagra?

3 mharc

Freagra an-mhaith	3M
Freagra maith	2M
Freagra réasúnta	1M

- (ii) Cén fáth, dar leat, a ndúirt 63% díobh sin atá 18 go 34 bliain d'aois go bhfuil am ann fós le gníomhú ar cheisteanna comhshaoil ach nach dócha go ndéanfar aon rud?**

3 mharc

Freagra an-mhaith	3M
Freagra maith	2M
Freagra réasúnta	1M

(iii) Cén chonclúid is féidir leat a bhaint as na sonraí sa tríú colún?

4 mharc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Tá daoine os cionn 55 freagrach maidir leis an athchúrsáil
- Tá seandaoine níos gníomhaí maidir leis an athchúrsáil

Conclúid an-mhaith	3 – 4M
Míniú maith	2M
Míniú réasúnta	0 - 1M

- (i) **Déan trácht ar an éagsúlacht eitneach nó ar an éagsúlacht teanga nó ar an éagsúlacht creidimh i dtír amháin san Eoraip.** **10 marc**

Ní mór do fhreagraí tagairt a dhéanamh do thír ainmnithe **amháin**

Míniú an-mhaith	8 - 10M
Míniú maith	4 - 7M
Míniú réasúnta	0 - 3M

- (j) **An gcuireann córas toghchánaíochta na hÉireann rialtas ar fáil atá ionadaíoch den phobal i ndáiríre?** **10 marc**

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- An córas vótála m.sh.PR-STV
- Líon daoine a vótáil
- Cur síos ar thoghthóirí
- Gannionadaíocht

Míniú an-mhaith	8 - 10M
Míniú maith	4 - 7M
Míniú réasúnta	0 - 3M

- (k) ***Bhain Violet-Anne Wynne clú agus cáil amach mar an chéad TD riamh a thug a leanbh isteach sa Dáil. Mínigh an tábhacht a bhaineann leis an íomhá seo i dtaca le ról na mban sa pholaitíocht in Éirinn.*** **10 marc**

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Rochtain níos fearr ar shaol na polaitíochta do mhná
- Glacadh/eolas ar ról na mban maidir le leanbh a thógáil
- Steiréitíopáil ar bhonn inscne

Míniú an-mhaith	8 - 10M
Míniú maith	4 - 7M
Míniú réasúnta	0 - 3M

- (l) **Tabhair dhá phíosa eolais ar obair Rialtais Áitiúil.** **5 mharc + 5 mharc**

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Seirbhísí ar nós bóthair, trácht, pleanáil, tithíocht a seachadadh
- Forbairt phobail

Míniú an-mhaith	4 - 5M
Míniú maith	2 - 3M
Míniú réasúnta	0 - 1M

- (m) Is é teideal iomlán an leabhair seo **Media Control - News as an Institution of Power and Social Control** le Robert E. Gudsche, Jr. Cad a chuireann an teideal sin in iúl faoi ról na meán sa tsochaí?

10 marc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Bíonn tionchar ag na meáin ar smaoineamh daoine
- An dóigh a smaoiníonn daoine a rialú
- Mar thionchar cumhachtach i sochaí an lae inniu.

Míniú an-mhaith 8 - 10M

Míniú maith 4 - 7M

Míniú réasúnta 0 - 3M

- (n) Míniú ról Oifig an Ombudsman do Leanaí in Éirinn.

10 marc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Cearta leanaí a chur chun cinn
- Ionadaíocht a dhéanamh ar leanaí ar cheisteanna a bhaineann le cearta
- Bheith mar ghuth na leanaí

Freagra an-mhaith 8 - 10M

Freagra maith 4 - 6M

Freagra réasúnta 0 - 3M

- (o) Míniú go hachomair an méid a chuir Vandana Shiva leis an díospóireacht faoin athrú aeráide.

10 marc

Míniú an-mhaith 8 - 10M

Míniú maith 4 - 7M

Míniú réasúnta 0 - 3M

- (p) Déan trácht ar an steiréitíopáil san íomhá seo.

10 marc

- Róil fireanna agus róil bainearna (mná sa chistin – cluichí ríomhaire d'fhir)
- Dearthaí traidisiúnta ar róil inscne
- Róil leanaí a léiriú

Freagra an-mhaith 8 - 10M

Freagra maith 4 - 7M

Freagra réasúnta 0 - 3M

(q) Déan cur síos achomair ar cheann **amháin** díobh seo: An Ciste Airgeadaíochta Idirnáisiúnta (IMF) nó an Eagraíocht Dhomhanda Trádála (WTO).

10 marc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

IMF

- beartais eacnamaíocha a thacú
- fás inbhuanaithe agus rath a thacú
- cobhsaíocht airgeadais agus comhoibriú a chur chun cinn

WTO

- is eagraíocht dhomhanda idirnáisiúnta é
- déantar idirbheartaíocht ar chomhaontuithe trádála.
- socraítear díospóid trádála.
- tá córas de rialacha trádála acu.

Míniú an-mhaith	8 - 10M
Míniú maith	4 - 7M
Míniú réasúnta	0 - 3M

(r) **Cad is brí leis an gconradh sóisialta?**

10 marc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Hobbes/Locke
- Tugann saoránaigh suas cuid dá gcearta i gcomhair cosaint

Míniú an-mhaith	8 - 10M
Míniú maith	4 - 7M
Míniú réasúnta	0 - 3M

(s) **Conas a théann an domhandú i bhfeidhm ar an bhféiniúlacht chultúrtha?**

10 marc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Meascadh cultúrtha dá bharr
- Ceannas (tionchar rábach) ar chorparáidí ilnáisiúnta
- Déantar comhréiteach/caillteanas ar luachanna agus traidisiúin aonair/náisiúnta
- Cur síos ar shampla ábhartha

Freagra an-mhaith	8 - 10M
Freagra maith	4 - 7M
Freagra réasúnta	0 - 3M

(t) In aththuarascáil a chuir an carthanas do leanaí, Barnardos, amach le déanaí deir siad go bhfeiceann a bhfoireann leanaí atá gan na héadaí riachtanacha, a bhíonn gan teas ar feadh tréimhsí fada, agus a bhfuil cónaí orthu i dteaghlaigh nach bhfuil go leor bia acu don teaghlach go léir. Déan trácht ar thoradh an taighde sin i gcomhthéacs cearta leanaí.

10 marc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Is cearta daonna iad cearta leanaí agus mar sin baineann siad le gach duine go simplí de bharr gur duine iad.
- Baineann na cearta leanaí bunúsacha seo le dínit an duine
- Gan na cearta seo beidh leanaí ag cailleadh amach ar chearta eile ar nós oideachas, saol folláin, deiseanna chun bheith ag spraoi, chun páirt a ghlacadh.

Míniú an-mhaith	8 - 10M
Míniú maith	4 - 7M
Míniú réasúnta	0 - 3M

ROINN B – 150 MARC

Ceist 2

50 marc

(a) De réir Dhoiciméad A, cad é an sainmhíniú ar “cúnamh don iasacht”?

5 mharc

Tagraíonn sé d’aon rud a thugann tír amháin chun tairbhe do thír eile.

(b) De réir Dhoiciméad A, cén céatadán den chúnamh idirnáisiúnta a chaitear ar Chúnamh Daonnúil?

10 marc

24%

(c) De réir Dhoiciméad B, cén cuspóir atá ag Dóchas?

10 marc

Is é cuspóir Dóchas an méid a chuireann Éire le forbairt an domhain a fheabhsú. Déantar sin trí bheith mar ghlór ionadaíoch neamhspleách ag earráil forbartha na hÉireann, le dul i bhfeidhm ar an díospóireacht phoiblí agus ar an gcinnteoireacht in Éirinn agus san Aontas Eorpach.

Míniú an-mhaith	8 - 10M
Míniú maith	4 - 7M
Míniú réasúnta	0 - 3M

(d) De réir Dhoiciméad B, ainmnigh trí phríomhchúis leis an mbochtaineacht i dtíortha i mbéal forbartha.

3 x 5 mharc

1. Caimiléireacht sa rialtas agus san earráil phríobháideach
2. Cogaíocht agus coinbhleacht
3. Níl an rialtas éifeachtúil ná inniúil
4. Nó pointe ar bith eile ainmnithe sa phíosa

(e) Agus an t-eolas sa dá dhoiciméad á úsáid agat, cén chonclúid a bhainfeá as an eolas sin maidir leis an méid a chuireann Éire leis an obair chúnaimh i dtíortha i mbéal forbartha?

10 marc

Míniú an-mhaith	8 - 10M
Míniú maith	4 - 7M
Míniú réasúnta	0 - 3M

(a) Déan trácht ar chur i láthair na sonraí i nDoiciméad A.**10 marc**

- Daite/úsáid a bhaint as Íomhánna/graif simplí
- Éasca a léamh/éasca a thuiscint
- Íomhánna agus téacsanna a úsáidtear chun teachtaireacht a chur in iúl
- Dlúth, deacair a léamh agus a thuiscint
- Tógann sé níos lú ama chun é a phróiseáil
- Ní insítear an scéal iomlán
- Róshimpliú ar an gceist
- Sonraí cainníochtúla den chuid is mó.

Míniú an-mhaith 8 - 10M

Míniú maith 4 - 7M

Míniú réasúnta 0 - 3M

(b) Déan cur síos ar láidreacht amháin atá ag suirbhéanna ar líne mar mhodh taighde agus ar theorainn amháin atá leo.**5 mharc + 5 mharc****Láidreachtaí**

D'fhéadfaí daonra leathan a bheith san áireamh

Sonraí cáilíochtúla agus cainníochtúla

Réasúnta saor

D'fhéadfaí freagra a thabhairt in achar gearr

D'fhéadfaí rochtain a fháil ó ghléasanna éagsúla

Anailís a dhéanamh ar thorthaí go tapa

Teorainneacha

D'fhéadfadh sé nach mbeidh an suirbhé

feicthe sa ríomhphost

Gan tacaíocht phearsanta ar bith /mínithe ón agallóir

D'fhéadfaí daoine le claontaí rogha a

dhéanamh chun an suirbhé a fhreagairt

Níl rochtain ar líne ag gach duine

Míniú an-mhaith 4 - 5M

Míniú maith 2 - 3M

Míniú réasúnta 0 - 1M

(c) An bhfuil aon tairbhe le baint as taighde a dhéanamh faoi thuairimí agus dearcthaí daoine?**10 marc**

- D'fhéadfaí sonraí cainníochtúla a dhearbhu
- D'fhéadfaí sonraí cainníochtúla a chur in aghaidh
- D'fhéadfaí sonraí fíorasacha a phearsantú
- Cuirtear dearcadh (daonna) éagsúil ar fáil
- D'fhéadfaí tuairim phobail ar cheist éigin a chur in iúl

Cur síos an-mhaith 8 - 10M

Cur síos maith 4 - 7M

Cur síos réasúnta 0 - 3M

(d) An bhfuil Doiciméad A iontaofa mar fhoinsé sonraí? Mínigh do fhreagra.

10 marc

- Sampla ionadaíoch ar mhuintir na hÉireann
- Cuirtear réimse leathan freagraí optúla ar fáil
- Leathanach gréasáin atá ann
- Trácht ar scríbhneoireacht

Míniú an-mhaith	8 - 10M
Míniú maith	4 - 7M
Míniú réasúnta	0 - 3M

(e) Roghnaigh píosa tábhachtach amháin eolais as Doiciméad A agus déan cur síos ar an nasc idir é agus an t-eolas atá curtha i láthair i nDoiciméad B.

10 marc

Cur síos an-mhaith	8 - 10M
Cur síos maith	4 - 7M
Cur síos réasúnta	0 - 3M

- (a) Déan trácht ar na trí chúis is mó a roghnaigh freagróirí i nDoiciméad B a gceapaimid gur chóir cabhrú le daoine i dtíortha i mbéal forbartha atá níos measa as ná muid féin.

10 marc

Trácht an-mhaith	8 - 10M
Trácht maith	4 - 7M
Trácht réasúnta	0 - 3M

- (b) Déan cur síos ar thionscadal saoránachta a d'fhéadfá a dhéanamh bunaithe ar imeacht a eagrú chun cur le feacht daoine ar an tslí a gcaitear cúnamh airgid i dtíortha i mbéal forbartha.

10 marc

Cur síos an-mhaith	8 - 10M
Cur síos maith	4 - 7M
Cur síos réasúnta	0 - 3M

- (c) Mínigh an fáth a bhfaigheann tíortha cabhair dhaonnúil

15 mharc

- chun a bhfulaingt a mhaolú i rith cásanna éigeandála
- ag iarraidh cabhair a thabhairt i dtamall géarchéime
- comhbhá le duine eile
- dualgas
- carthanacht
- samplaí ar tubaistí daonnúil agus an cuidiú a tugadh dóibh

Míniú an-mhaith	11 - 15M
Míniú maith	6 - 10M
Míniú réasúnta	0 - 5M

- (d) Cén freagra a roghnófa ar an gceist i nDoiciméad B faoi phríomhchúiseanna na bochtaineachta i dtíortha i mbéal forbartha? Tabhair cúis amháin le do rogha.

15 mharc

Cúis an-mhaith	11 - 15M
Cúis mhaith	6 - 10M
Cúis réasúnta	0 - 5M

Aiste dhioscúrsach a mharcáil:

- 1.** Léigh an aiste go léir gan aon mharcanna a bhronnadh.
- 2.** Marcáil an aiste ag baint úsáid as an gcritéir marcála agus cur na marcanna le chéile.
- 3.** Déan athbhreithniú ar an marc iomlán a bhronntar ag baint úsáid as na tuairiscíní banda gráid.
- 4.** Chun an t-athbhreithniú mairc iomláin a chur i gcrích arís ag baint úsáid as an gcritéir.

AISTE DIOSCÚRSACH

	An-mhaith	Maith	Réasúnta	Lag
Réamhrá (I)	Tugtar go díreach faoin gceist agus cuirtear í i gcomhthéacs.	Tugtar faoin gceist go réasúnta ach le beagán comhthéacsaithe.	Tugtar faoin gceist go neamhshoiléir gan comhthéacsú ar bith.	Ní thuigtear an cheist go pointe nó amach is amach.
10 marc	9 - 10	7 - 8	4 - 6	0 - 3
Eolas (K)	Aiste loighciúil an-mhaith bunaithe ar eolas agus tuiscint chuimsitheach ar an gceist. Níl earráidí suntasacha ar bith nó aon rud fágtha ar lár.	Aiste réasúnta bunaithe ar bhuneolas ach is beag an tuiscint ar an gceist. Beagán earráidí agus rudaí fágtha ar lár ann.	Aiste mhearaithe bunaithe ar leath-tuiscint den cheist. Tá earráidí suntasacha agus cuid mhór rudaí fágtha ar lár.	Léiríonn aiste lag beagán eolais nó gan eolas ar bith ar an gceist. D'fhéadfaí leis an eolas a bheith mícheart nó frithráiteach.
10 marc	9 - 10	7 - 8	4 - 6	0 - 3
Fianaise (E)	Aithnítear agus ceistítear réimse leathan fianaise atá ábhartha, údarásach agus inchreidte.	Aithnítear agus ceistítear réimse maith fianaise le spleáchas foriomlán ar shonraí gan chruthú.	Is beag an fhianaise atá curtha ar fáil agus é róshimplí nó mearaithe agus leath-bhainteach don ábhar.	Níl ach beagán fianaise nó gan fianaise ar bith curtha ar fáil, ní bhaineann an fhianaise don cheist.
10 marc	9 - 10	7 - 8	4 - 6	0 - 3
Anailís & Sintéis (A)	Argóint an-mhaith bunaithe ar anailís chriticiúil agus grinn ar an bhfianaise.	Argóint mhaith bunaithe ar anailís bhunúsach den fhianaise.	Tá locht san argóint le fianaise teoranta ar an anailís agus meastóireacht. Anailís fhánach le míchruinneas suntasacha.	Tá an argóint curtha le chéile go dona mearaithe nó míloighciúil. Tá an anailís lag.
5 mharc	5	4	3	0 - 2
Meastóireacht (V)	Comhtháthú an-mhaith ar thuairimí agus dearcthaí comparáideacha / malartacha. Conclúidí neamhspleácha an-mhaith cruthaithe & a seasamh féin comhfhadaithe.	Comhtháthú maith ar thuairimí agus dearcthaí comparáideacha / malartacha ar an argóint. Conclúidí neamhspleácha maithe cruthaithe & a seasamh féin comhfhadaithe.	Comparáideach teoranta / tuairimí agus dearcthaí malartacha. Conclúidí teoranta neamhspleácha & ar an údar dá seasamh féin.	Gan tuairimí agus dearcthaí comparáideacha ar bith. Gan conclúidí neamhspleácha nó údar dá seasamh féin ar bith.
5 mharc	5	4	3	0 - 2
Comhtháthú (C)	Tá an t-eagrúchán agus bainistíocht ar thuairimí agus dearcadh an-mhaith. Béim agus soiléire an-mhaith ar fud. Struchtúr an-mhaith.	Tá an t-eagrúchán agus bainistíocht ar smaointe bunúsach. Struchtúr réasúnta	Eagrúchán agus bainistíocht teoranta ar smaointe agus iad mearaithe. Struchtúr lag.	Tá easpa struchtúir, eagrúcháin, comhleanúnachais, béime, comhthéacs agus soiléire san aiste.
10 marc	9 - 10	7 - 8	4 - 6	0 - 3

BANDAÍ GRÁID NA HAISTE

O1 45 - 50 Marc	O2 44 - 40 Marc	O3 35 - 39 Marc	O4 30 - 34 Marc	O5 25 - 29 Marc	O6 20 - 24 Marc	O7 15 - 19 Marc	O8 0 - 14 Mharc
Tá an freagra ciallmhar; struchtúr maith ann agus tugann an fhianaise éagsúla, ábhartha agus cruinn tacaíocht do ag baint úsáid as fianaise chomparáideach. Tá eolas cuimsitheach ar riachtanais an taisc shoiléir chomh maith le tuiscint agus smaoineoireacht neamhspleách. Rannpháirtíocht dhomhain leis an ábhar. Tá na breithiúnais agus conclúidí a thugtar comhfhadaithe go cuimsitheach. Léiríonn an freagra seo eolas mionsonraithe, fianaise ar rannpháirtíocht chriticiúil, léargas domhain, béim ghéar, argóint chumasach agus tá fianaise agus foinsí ag tabhairt tacaíocht do.	Díríonn an freagra go soiléir ar an gceist a gcuirtear. Tá struchtúr an-mhaith ag na hargóintí agus iad tacaíthe comhaontaithe ag fianaise ábhartha, cruinn agus éagsúla. Tá na pointí eagraithe go fíormhaith agus tá argóint chiallmhar curtha i láthair le dearthaí comparáideacha. Tá rannpháirtíocht an-mhaith leis an ábhar. Breithiúnais agus conclúidí neamhspleácha curtha ar fáil agus le húdar réasúnta.	Díríonn an freagra go soiléir ar an gceist a gcuirtear. Tuigtear go breá le héilimh na ceiste. Tugtar tacaíocht mhaith do phointí le fianaise chruinn agus ábhartha go hiondúil. Tá na pointí eagraithe go maith agus tá argóint chiallmhar curtha. Tá fianaise de rannpháirtíocht leis an ábhar agus tá údar réasúnta ag na breithiúnais agus conclúidí atá curtha ar fáil.	Léiríonn an freagra roinnt tuisceana ar éilimh na ceiste. Tá na pointí a dhéantar ábhartha agus tacaíthe le roinnt tagairtí bailí agus léaráid. D'fhéadfaí áfach, go bhfuil na pointí fágtha ina n-aonair agus níl siad comhtháite ina iomláine isteach in argóint chomhaontaithe. Tá roinnt breithiúnas agus conclúidí neamhspleácha curtha ar fáil le beagán údair.	Léiríonn an freagra go dtuigtear an cheist. Eolas teoranta ar an gceist agus déanann na freagraí pointí éiginnte agus is beag an fhianaise a úsáidtear atá bailí agus oiriúnach. Áfach, is beag na pointí seo agus ní dhéantar forbairt ar an bhfianaise go hargóint láidir agus comhaontuithe. Rannpháirtíocht theoranta leis an ábhar agus bíonn easpa conclúidí atá comhaontuithe agus freagraí dá bharr.	Léiríonn na freagraí go dtuigtear an cheist – go pointe áirithe ar a laghad. Tá easpa béime soiléire sa fhreagra agus tá nós aige imeacht ón bpointe nó ó phointe go pointe. Tógann an achoimre agus athrá áit an phlé go minic. Eolas teoranta ar an gceist le fíorbheagán fianaise chun tacaíocht a thabhairt do na pointí atá déanta. Is fíorbheag an rannpháirtíocht leis an ábhar. Tá na breithiúnais agus conclúidí a chuirtear ar fáil neamhchinnte le fíorbheagán údair. D'fhéadfaí athléamh a bheith riachtanach chun an chiall a thuiscint.	Léiríonn an freagra go dtuigtear na ceisteanna go pointe áirithe agus go bhfuil béim dhona ar an bhfreagra. Léiríonn an freagra go d'fhéadfaí cúpla pointe bailí a gcuirtear in iúl ach níl nasc eatarthu d'aon ghnó chun argóint a dhéanamh agus nach bhfuil fianaise ar bith ann chun tacaíocht a thabhairt do na freagraí atá déanta. Níl fianaise ar bith ann de rannpháirtíocht leis an ábhar. Ní dhearna an t-iarrthóir breithiúnas, níor chruthaigh siad conclúidí neamhspleácha nó níor chuir siad údar ar fáil ar a dtuairim nó seasamh féin.	Léiríonn an freagra go dtuigtear an cheist go dona nó ní thuigfean an cheist in aon chór. Freagra an-dona nach gcuirtear, ar an gcuid is fearr de, ach píosaí scríobtha d'eolas le beagán nó gan pointí ábhartha ar bith. Ní chuirtear argóintí nó fianaise ar bith ar fáil chun tacaíocht a thabhairt ar éilimh ar bith atá déanta. Tá an freagra an-dona agus tá easpa béime agus tá an léitheoir mearaithe. D'fhéadfaí le cúpla pointe a bheith míchruinn amach is amach nó neamhábhhartha leis an gceist.

Réasúnaíocht agus taighde

- Mínigh an chúis leis an ngníomh atá roghnaithe agat a dhéanamh.
- Tabhair cuntas soiléir ar aidhmeanna an tionscadail saoránachta, na modhanna roghnaithe chun na haidhmeanna seo agus an plean gnímh a bhaint amach. Sa chás go bhfuil tionscadal grúpa ar bun, aithnítear aidhmeanna an dá ghrúpa don tionscadal agus na haidhmeanna a bhí agat mar dhuine chun do ról a chomhlíonadh.
- Achoimre a thabhairt ar an taighde a dhéantar lena n-áirítear na príomhthorthaí taighde (sonraí) a chur an gníomh ar an eolas. Déan trácht ar na foinsí eolais a bhaintear úsáid as chun an ngníomh a chur ar an eolas ar rudaí ar nós ábhair gréasánbhunaithe, litríocht, agallaimh, agus foinsí eile.
- Déan cinnte go gcuireann tú tagairtí iomlána sa roinn *Tagairtí agus Leabharliosta* ag deireadh na tuairisce.

An tionscadal saoránacht a chur i bhfeidhm

- Achoimre ar na gníomhartha a rinneadh leis an tionscadal a dhéanamh a chur ar fáil. Sa chás go bhfuil tionscadal grúpa i gceist, déan idirdhealú idir gníomhartha an ghrúpa agus do ghníomhartha aonair ag baint úsáid as “muid” nó “mise” de réir mar is cuí.
- Déan anailís ar ghnéithe éagsúla an phlean gnímh, lena n-áirítear dúshláin ar bith a casadh air agus conas a chuathas i ngleic leis na dúshláin seo
- Déan cur síos ar thorthaí an tionscadail.

Machnamh a dhéanamh ar na scileanna a fuarthas agus na scileanna a forbraíodh

- Machnamh a dhéanamh go géar ar an léargas pearsanta agus an t-eolas a d'fhoghlaim tú faoin ábhar seo ó thosaigh tú an tionscadal.
- Aithnítear agus déantar cur síos ar na scileanna a chuir tú forbairt orthu trí d'obair ar an tionscadal seo le tagairt áirithe a dhéanamh ar d'obair le daoine eile agus a bheith éifeachtach go pearsanta.
- Míniú go gonta an ról a bhíonn ag machnamh, aiseolas ó dhaoine eile, agus an fhoghlaim ón gcúrsa ort agus an tionscadal le déanamh agat.

TIONSCADAL SAORÁNACHTA – ROINN A

Aidhmeanna an tionscadail le plean gnímh a leagann na modhanna amach atá ag teastáil chun na haidhmeanna seo a bhaint amach

An-Mhaith	9 - 12M	12 mharc
Maith	5 - 8M	
Réasúnta	0 - 4M	

Achoimre ar an méid a aimsiú agus na foinsí

An-Mhaith	9 - 12M	12 mharc
Maith	5 - 8M	
Réasúnta	0 - 4M	

Tagairtí agus Leabharliosta - Cúl an leabhráin a sheiceáil **4 mharc**

TIONSCADAL SAORÁNACHTA - ROINN B

An tionscadal saoránacht a chur i bhfeidhm **45 marc**

Achoimre ar na gníomhaíochtaí a rinneadh (Muid / Mé féin)

An-Mhaith	11 - 15M	15 mharc
Maith	6 - 10M	
Réasúnta	0 - 5M	

Anailís chriticiúil ar an bplean gnímh

An-Mhaith	11 - 15M	15 mharc
Maith	6 - 10M	
Réasúnta	0 - 5M	

Torthaí

An-Mhaith	11 - 15M	15 mharc
Maith	6 - 10M	
Réasúnta	0 - 5M	

TIONSCADAL SAORÁNACHTA - ROINN C

Eolas agus léargas na ceiste

An-Mhaith	5 - 6M	6 mharc
Maith	3 - 4M	
Réasúnta	0 - 2M	

Scileanna

An-Mhaith	5 - 6M	6 mharc
Maith	3 - 4M	
Réasúnta	0 - 2M	

Frithchaitheamh

An-Mhaith	4M	4 mharc
Maith	3M	
Réasúnta	0 - 2M	

Aiseolas agus foghlaim

An-Mhaith	4M	4 mharc
Maith	3M	
Réasúnta	0 - 2M	

